

Boer Johan Brunnekreef (100) uit Saasveld en de eeuwige kringloop van het leven

Meer dan een eeuw al duurt zijn tijd. Over een paar weken wordt hij 101. Vanaf zijn erf diep in het achterland van Saasveld zag Johan Brunnekreef de wereld veranderen. Toen zijn zoon Herman in de jaren 90 besloot om biologisch te boeren, kon hij profiteren van de verhalen van zijn vader. „Veel dingen van toen keren nu terug.”

‘Wat wie vrogger deed’n was zo gek nog nich’

HERMAN HAVERKATE

In de hoek, onder een paar gebrandschilderde ramen, zit hij meestal in zijn stoel. Horen doet hij slecht, zien nog slechter, maar voor de rest mag hij niet klagen. „Ik woon nog thuis. Wie, op mijn leeftijd kan dat nog zeggen? Herman, mijn zoon, houdt me goed in de gaten. Ik heb het hier goed. Altijd gehad ook. Je moet me hier niet weghalen. Liever niet. Dit is de plek waar ik hoor.”

Hoewel hij niet meer kan werken, laat de boerderij hem niet los. Gesprekken met zijn zoon gaan meestal over het werk, over het weer en het veranderende leven op de boerderij. „Het is een moeilijke tijd. Vroeger hadden we ook zorgen, maar die waren anders. Ik benijd ze niet, de boeren van nu. Ik zeg dat ook vaak tegen Herman: ‘Woar möt dat toch op an?’”

Hij woont op historische grond, Johan Brunnekreef. Op de plek van zijn boerderij in de buurtschap Dulder (tussen Saasveld en Weerselo) stond vroeger de oude havezate Hoykinckhof. Het erf dankt er ook zijn naam aan: De Hofboer. „Dat lijkt heel wat, en dat is ook de bedoeling. Het is een oude geschiedenis. Zo’n havezate stelde ook echt iets voor.”

„Ik weet nog dat de gracht er lag. Het was een smeergat. Er werd van alles ingegooid. Dempen was de beste oplossing. Op luchtfoto’s kun je nog zien hoe die heeft gelopen, als een ring om het huis. De havezate zelf is al veel eerder afgebroken. De laatste bewoner is lang geleden al vertrokken. Naar Petersburg. ‘Dat is een verdomd eand vot.’”

Hebt u nooit ergens anders gewoond?

„Ik moet er niet aan denken. Ik ben één keer in mijn leven verhuisd. Dat is genoeg. De boerderij komt uit de familie van Anna, mijn vrouw. Ik kom zelf uit Delden. Ik ben van 1922. Mijn ouders hadden een boerderij vlakbij de Watertoren. We vielen onder Twickel. De baron leefde nog, maar die zagen we nooit. De barones wel. Die zat elke zondag in een aparte bank in de Oude Kerk. Ik heb Seyss Inquart nog gezien, de Duitse Rijkcommissaris. Ze hadden hem na de bevrijding opgepakt. In zijn tentje op de es in Delden was hij een bezienswaardigheid. De mensen stonden in de rij om hem te bekijken.”

Hoe was het boerenleven toen?

„Hard werken. Elke dag. Maar daar word je niet slechter van. Er is mijn leven nooit iets anders geweest. Van jongs af aan heb ik meegeholpen bij het werk. Melken deden we op winterdagen vaak in het donker. Elektriciteit was er nog niet. Eén klein olielampje aan de wand, dat was alles. We deden alles met de hand. Melken, zaaien, noem maar op. Als er gehooïd moest worden, kwam de hele buurt helpen. We hadden een paar koeien en paarden. Daar deden we alles

mee. Paardenkracht was de basis van het boerenleven. De mechanisatie van na de oorlog zie ik als de grootste verandering in mijn leven. Die veranderde alles.”

Wat is er in uw persoonlijk leven veranderd?

„Niet veel. Ik ben van Delden naar Saasveld gegaan. Dat is alles. Ik heb Anna na de oorlog leren kennen op een bruiloft. Ze was enig kind. Ze woonde op De Hofboer met haar ouders en twee ongetrouwde ooms. Ze waren donders blij met me. Ik kwam van de boer, Anna’s vorige verkering niet. Toen we verkering kregen, ging ik op de fiets heen en weer. Een hele onderneming, vooral in het donker. We zagen elkaar één keer in de week. Dat was ook wel genoeg. In 1951 zijn we getrouwd. De boerderij deden we aanvankelijk met z’n vijven. Mijn schoonvader deed alles nog ouderwets. Zaaïen met één hand: ik noem maar wat. Met de andere hand hield hij de bak met zaad vast. Ik was dat heel anders gewend. Met paard en wagen over het land en dan vanuit de bak met twee handen tegelijk strooien: dat scheelde je uren werk.”

Bang voor de dood ben ik niet. Eerlijk gezegd kijk ik er wel naar uit

U komt uit een christelijk gezin. Gelooft u nog?

„Mangs wa, mangs nich, zou ik zeggen. ‘t Leaven woot d’r nich echt aans van’. We waren thuis protestant. In mijn jeugd mocht ik van mijn ouders absoluut niet naar cafés waar katholieken kwamen. Dat zijn toch rare dingen, als ik eraan terugdenk. Van bepaalde verhalen die ik in de kerk hoorde, dacht ik ook: dat kan nooit waar zijn, dat is onmogelijk. Praktiseren doe ik natuurlijk wel. Waar zijn ze allemaal gebleven? Anna, mijn ouders, mijn eigen generatie? Ik ben de enige die nog over is.”

„Bang voor de dood ben ik niet. Eerlijk gezegd zie ik er wel naar uit. Eén keer in mijn leven was ik er dichtbij. Er was iets met de gierkelder en ik ben erin gekropen. Op een gegeven moment merkte ik dat ik geen lucht meer kreeg. Gelukkig ben ik klein en lenig. Met mijn laatste krachten heb ik me door een gat naar boven weten te trekken. Het heeft een uur geduurd voordat ik weer een beetje op krachten was.”

Uw zoon is als een van de eersten in Twente overgestapt op biologisch boeren. Wat vindt u daarvan?

„Ik sta daar wel achter. Toen hij ermee begon, heb ik hem kunnen helpen. Als je een heel leven boert, bouw je na-

tuurlijk wel wat kennis en ervaring op. Veel dingen van toen keren nu terug. Ik denk ook wel eens: ‘Wat wie vrogger deed’n, was zo gek noch nich.’ Aan de andere kant heb ik altijd wel geloofd in vooruitgang. Op De Hofboer liepen we voorop op het gebied van fokken. Daar hebben we zelfs prijzen mee gewonnen. Ik heb ook als een van de eersten een grote, nieuwe grustal gebouwd. Die staat er nog steeds. Biologisch boeren valt niet mee. Herman moet hetzelfde doen als een ander, maar er alleen nog veel harder voor werken.”

Wat moet een mens doen om honderd te worden?

„Niet roken en niet drinken. Dat heb ik nooit gedaan. Bier vond ik niks. Hard werken helpt ook. Het liefst zou ik Herman nog helpen, maar dat gaat niet meer. Ik mis het wel. Nu zit ik de hele dag in de stoel. Herman neemt me wel eens mee voor een ritje in de auto. Dat is mooi, maar door mijn slechte ogen zie ik helaas niks. Twee dagen in de week ga ik naar de dagbesteding. In Fleringen. Het leven is niet altijd makkelijk, maar ik wil niet klagen. Ik denk nog wel eens terug aan de generatie van mijn ouders en wat die allemaal voor de kiezen heeft gehad. In mijn jeugd waren er pokken en kinkhoest. Mijn broertje is aan zoiets overleden, mijn oom aan de Spaanse Griep. Ook mijn moeder is niet oud geworden. Dat ik honderd ben geworden, is natuurlijk ook een kwestie van dom geluk.”

Wat zijn uw sterkste herinneringen?

„Dat zijn er zoveel. Ik weet nog dat we vlak voor het uitbreken van de oorlog met onze paarden op de markt in Olst waren. De Duitse inval hing in de lucht. Op een gegeven moment ging het gerucht dat het al zo ver was. ‘De Duitsers bint oaver de grens, loat de peerde moar hier.’” De laatste tijd denk ik vaak aan de cycloon die Borculo heeft verwoest. Ik was toen vier, maar herinner me alles. We waren bezig een kippenhok te bouwen. Mijn vader was erbij en een paar ooms. Ik zie mezelf nog tussen hen in staan toen het begon te waaien. Even later zagen we van alles door de lucht vliegen. Planken, boomtakken, van alles. Sommige dingen in het leven vergeet je nooit, ‘ok nich noa honderd joar.’”

Hij ziet en hoort slecht, maar van elk gesprek leeft Johan Brunnekreef op. FOTO

CARLO TERELLEN

